

II.ÚS 435/01 ze dne 02.10.2001
U 35/24 SbNU 525
Právo na informace.

Česká republika
USNESENÍ
Ústavního soudu

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Jiřího Malenovského a soudců JUDr. Vojtěcha Cepla a JUDr. Antonína Procházky ve věci ústavní stížnosti L. F., zastoupeného JUDr. J. B., proti usnesení Městského soudu v Praze ze dne 27.4.2001, sp. zn. 44 To 366/2001, a rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 7 ze dne 12.3.2001, sp. zn. 1 T /2000, t a k t o :

Ústavní stížnost se odmítá.

O d ů v o d n ě n í :

Stěžovatel odůvodňuje svůj návrh tvrzením, že skutek, za který byl pravomocně odsouzen (hanobení národa, rasy a přesvědčení podle ust. § 198 odst. 1 písm. a) trestního zákona v jednočinném souběhu s trest. činem podle § 198a odst. 1 trestního zákona), není trestným činem, a to zejména s ohledem na ustálenou judikaturu Evropského soudu pro lidská práva k čl. 10 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (dále jen "Úmluva). Z právních závěrů rozsudků označeného soudu vyplývá, uvádí navrhovatel, že "právo na svobodu projevu se vztahuje také na informace a myšlenky, které stát nebo část jeho obyvatel uráží, šokují nebo ruší či znepokojují". Tento právní názor podle mínění navrhovatele posouvá dosavadní náhled na společenskou nebezpečnost uveřejňování myšlenek, které se mohou setkat s nesouhlasem státu nebo části jeho obyvatel. Trestní stíhání prý v takovém případě lze pokládat jednak za nepřiměřené a dále za zásah do práva na svobodu projevu, které je zaručeno v čl. 17 Listiny.

Dále v předmětných rozhodnutích obecných soudů stěžovatel spatřuje i porušení procesních předpisů, neboť údajně nebyla důsledně respektována presumpce nevinny, stejně jako zásada "in dubio pro reo". Stěžovatel se domnívá, že v řízení před obecnými soudy bylo porušeno ust. § 20 odst. 1 trestního řádu, neboť nebylo údajně konáno společné řízení proti stěžovateli a obviněnému P. S., a to přesto, že jejich trestné činy spolu souvisí.

K dokazování v trestním řízení stěžovatel uvádí, že v podstatě obecné soudy nerozlišovaly odpovědnost stěžovatele, coby šéfredaktora a vydavatele deníku "Š.", ve kterém byl článek "Vražedná aliance" uveřejněn, od odpovědnosti autora tohoto článku P. S. V trestním řízení prý rovněž nebylo prokázáno stěžovatelovo zavinění za shora uvedený trestný čin, což spolu s údajně formálním způsobem provádění dokazování a nerespektování právních závěrů rozsudků Evropského soudu pro lidská práva vedlo k protiústavnosti stížností napadených rozhodnutí.

Stěžovatel byl rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 7 uznán vinným trestnými činy hanobení národa, rasy a přesvědčení a podněcování k národnostní a rasové nenávisti, za což mu byl uložen trest odnětí svobody v trvání 12 měsíců s podmíněným odkladem výkonu trestu na zkušební dobu 2 roků. Současně mu byl uložen trest zákazu činnosti vydavatele a šéfredaktora deníků s celostátní, krajeovou a okresní působností na dobu 5 let.

Shora označeného jednání se stěžovatel dopustil tím, že jako vydavatel a šéfredaktor deníku "Š." v čísle ze dne 15.5.1999 rozhodl o zařazení a otištění článku nezávislého publicisty P. S. pod názvem "Vražedná aliance", v němž autor obviňuje židy, Kosovské Albánce, přistěhovalce, cizince a národnostní menšiny na území České republiky z negativního působení na politickou a ekonomickou sféru a vyvolává antipatie, intoleranci, nepřátelství a nenávist vůči těmto osobám, když s obsahem článku stěžovatel souhlasil.

Jak vyplývá z rozhodnutí obou obecných soudů, byl v předmětném období stěžovatel šéfredaktorem, vydavatelem i majitelem deníku "Š.". Podle zákona č. 81/1966 Sb., o periodickém tisku a ostatních hromadných sdělovacích prostředcích, ve znění pozdějších předpisů, odpovídá vydavatel plně za obsah jednotlivého vydání a zejména za to, aby nebyly porušeny zákonem chráněné zájmy společnosti, občanů a organizací. Šéfredaktor a

vydavatel odpovídají za ochranu společnosti a občanů proti zneužití svobody tisku, jimž je uveřejnění informace, která ohrožuje zákonem chráněné zájmy.

V daném případě se jednalo o článek na celé straně č. 7 deníku, na nějž byla již na první straně uveřejněna výrazná upoutávka, který byl otištěn v plném znění, bez krácení nebo úprav a rovněž bez jakékoli poznámky oznamující, že by se redakce od názorů v něm uveřejněným distancovala. Z těchto skutečností dovodil soud, že stěžovatel pokládal článek za důležitý a obsah článku znal.

Obsah a charakter předmětného článku byl zhodnocen znaleckým posudkem Ústavu soudobých dějin Akademie věd ČR a k dodržení novinářské etiky se vyjádřila i Etická komise Syndikátu novinářů. Dle závěrů znaleckého posudku je článek zpracován na velmi nízké žurnalistické, jazykové a stylistické úrovni. Přesto je však způsobilý vyvolat nebo alespoň podpořit u části čtenářů rasovou, etnickou, národnostní intoleranci a nenávisť. V průběhu řízení byl proveden důkaz trestním spisem téhož soudu, sp. zn. 25 T 108/2000, obž. P. S. z něhož vyplynulo, že autor článku byl pravomocně odsouzen za spáchání trestných činů dle ust. § 198 odst. 1 a § 198a odst. 1 trestního zákona.

Usnesením Městského soudu v Praze bylo odvolání stěžovatele proti rozsudku nalézacího soudu odmítnuto jako nedůvodné, dle ust. § 256 trestního řádu.

Ústavní stížnost není opodstatněná.

Základní námitkou stěžovatele vůči rozhodnutím obecných soudů v dané právní věci je údajné porušení čl. 17 Listiny a čl. 10 Úmluvy. Obě práva zaručená shora uvedenými články Listiny a Úmluvy jsou si rovna ovšem s tím, že jak obsah, tak i forma vyjádřených názorů, myšlenek či informací musí podléhat nutným omezením, vyjadřujícím zájem demokratické společnosti na zachování obecně uznávaných pravidel slušnosti a respektování zákonných práv jednotlivců.

Právo na informace, jakož i právo tyto informace svobodně sdělovat, je tedy jednoznačným spojením práva a současně povinnosti (či odpovědnosti) zejména tisku, pravdivě, vyváženě a korektně informovat o otázkách důležitého veřejného zájmu.

Ústavní soud souhlasí s právními závěry Evropského soudu pro lidská práva, když tento zdůrazňuje nezastupitelnou roli tisku v demokratické společnosti, jako "hlídacího psa", současně však připomíná i odpovědnost novináře za překročení především etických a morálních norem svého povolání. V takovém případě musí existovat zákonná sankce, která odpovídá jak svojí přiměřeností, tak i naléhavé společenské potřebě ochrany důležitých veřejných zájmů sledovanému legitimnímu cíli.

Z obsahu návrhu je zřejmé, že stěžovatel v podstatě opakuje námitky, se kterými se již ve svých rozhodnutích vypořádaly obecné soudy. Jak ve svém rozhodnutí zdůraznil odvolací soud, souvislost trestních věcí stěžovatele a autora článku nelze podřadit jak pod subjektivní (více trestných činů téhož pachatele), tak i pod objektivní souvislost (spolupachatelství, účastenství nebo jiná forma trestné součinnosti více pachatelů), neboť, jak uváděl i stěžovatel v trestním řízení, s autorem článku se nezná, osobně se nikdy nesetkal a spojuje je pouze článek, tedy prostředek páchaní trestné činnosti, když žádná plánovaná součinnost mezi nimi dohodnuta nebyla. Z uvedeného je tedy zřejmé, že v trestní věci stěžovatele nemohlo dojít k porušení ust. § 20 odst. 1 trestního řádu. Toto ustanovení má na mysli ekonomičnost a účelnost provedeného řízení, které nemůže mít vliv na respektování presumpce nevinny či porušení zásady "in dubio pro reo".

Trestní odpovědnost stěžovatele za spáchání shora označených trestných činů byla v průběhu řízení jasně prokázána, když o uveřejnění předmětného článku ve svém periodiku rozhodoval sám a na vlastní odpovědnost.

Skutkové podstaty trestných činů dle ust. § 198 a § 198a trestního zákona plně odpovídají mezinárodním normám a závazkům České republiky v oblasti ochrany základních lidských práv a svobod.

Závěrem považuje Ústavní soud za nutné znovu zdůraznit, že čl. 10 odst. 2 Úmluvy a rovněž čl. 17 odst. 4 Listiny uvádějí omezení těchto svobod zákonem jako nezbytnost demokratické společnosti, jež slouží k ochraně jejích zájmů.

Ze všech shora uvedených důvodů proto senát Ústavního soudu mimo ústní jednání bez přítomnosti účastníků řízení návrh ve smyslu ust. § 43 odst. 2 písm. a) zákona č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů,

odmítl jako zjevně neopodstatněnou.

Poučení : Proti rozhodnutí Ústavního soudu není odvolání přípustné.

JUDr. Jiří Malenovský

předseda senátu ÚS

V Brně dne 2. října 2001